

178

16

1928 K 944 M 7/19
LEX MORALIS,

539 QVATENVS ABSOLVTE PRAECIPIT, VTRVM
DIGNA SIT NOSTRA REVERENTIA,
NEC NE? 20/

DISPVTTATIO PHILOSOPHICA

QVAM

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESES

IOANNES CAROLVS HENRICVS

DE ZOBEL

PHILOSOPHIAE DOCTOR

D. XI. SEPTEMBRIS MDCCCCLXXXV

L. C.

HORIS POMERIDIANIS

PVBLCICE DEPENDET

SOCIO ASSVMTO AMICISSIMO

CAROLO IMMANVELE LICHTENBERG

BELTITIO - SAXONE

ARTIS SALVT. CVLTÖRE

VITEMBERGAE
LITERIS TZSCHIEDRICHII

1795

LEX NORALIS
GATINVS ASSOLVIT PRAECIPIT VTRVM
DIGNA SIT VOSBVS REVERENTIA
NEC NE

LIBRARIUS

CAROLO LUDOVICO

IOANNES CAROLVS HENRICVS
DE NORB

D. XI. SEPTEMBER. MDCCCLXXXV

STADT- UND UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK

CAROLO IMMANUEL LICHTENBERG

STADT- UND UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK

V I R O

MAGNIFICO ac SVMME VENERABILI

CAROLO LVDOVICO
NITZSCH

DOCTORI THEOLOGIAE EIVSDEMQUE PROFESSORI PVBLICO
ORDINARIO CONSISTORII ECCLESIAST. ASSESSORI, PASTORI
AD AEDEM S. MARIAE, ET CIRCVLI ELECTOR. SAXON.
SVPERINTENDENTI GENERALI

FAVTORI ac PRAECEPTORI

SVMMA PIETATE ET REVERENTIA

DEVENERANDO

O HANC V

O P E L L A M

P I A G R A T A Q U E M E N T E

OFFERT

I P S I V S Q U E

FAVORI BENEVOLENTIAEQUE SE COMMENDAT

F A V O R I A C P R A E C E P T O R I

OBSERVANTISSIMVS

S V M M A P I E T A T E E T R E V E R E N T I A

D E V E R E N D O

A V C T O R .

LEX MORALIS,
QUATENVS ABSOLVTE PRAECIPIT, VTRVM DIGNA
SIT NOSTRA REVERENTIA, NEC NE?

§. I.

Felicitatem summam consequendi, animi nostri immortalis esse debere studium, veteres pariter, ac recentiores vnanimiter contendunt, atque, animi vires, quantum fieri potest, eo intendendi, officium omnibus iniungunt. Varius autem est, quo illam spectant felicitatem, modus; *aliis enim summus et proximus actionum est finis, aliis est remotior, alii etiam alia de causa felicitatis consequendae via incedendum esse putant.* Fuerunt enim olim pariter ac hodie morum praeceptores, qui statuerent, omnia eatenus esse suscipienda, quatenus ad nosmet ipsos redundet fructus exinde sperandus; omne bonum iustum esse exercendum, quoniam amor nostri, summa animi nostri indoles, haec ut fiant, a nobis exigit. Hanc autem indolem omnibus hominum inesse animis, ideoque vniuersalem esse, contendunt. Neque omittunt hoc, quod caeterae cum illa quam artissime sint coniunctae mentis nostrae indoles. Ut nostris igitur sensibus nihil denegemus, summum ex illorum mente nobis est officium, idque eatenus, quatenus sic simul nostram consequi possumus felicitatem. Hoc igitur studium, eo ipso medium quoddam vocari posse, ad finem bonorum perueniendi, affirmant. Hinc omnes nostras actiones, hoc ex fonte manantes, esse bonas aequae ac morales.

oldub

A 3

Huius

Huius argumentandi rationis causa illis nomen Eudaemonistarum est iniunctum a nostrae aetatis philosophis, quippe qui longe alia ratione ac via ad felicitatem perueniendum esse putant. Negant enim omnino, felicitatem nostram summum esse debere actionum, quas suscipimus, finem, neque adeo recte nobis esse agendum, ut sensibus nostris satisfaciamus, sed componendas potius esse actiones secundum *legem aliquam* hominibus quasi inditam, atque veluti menti inscriptam, quae vulgo *rationis s. moralis* appellatur. Iudicandi adeo vim praeter sentiendi, cognoscendi, concludendi argumentandique facultates nostrae esse menti, qua strenue nostrae diiudicentur actiones. Neque profecto erit, qui, hanc quasi iudicem, quam solemni voce *conscientiam nostri* vocare solemus, omnibus insidere, infitietur. Ista autem lex ut seruetur, nostra postulat conscientia. Neutiquam vlla in re ad experientiam respicit, sed absolute iubet, alia esse facienda, omittenda alia, neque ad id attendit, utrum quid ad agendum facile sit, utrum nostris obset cupiditatibus ac propensionibus, utrum aperte nobis aliquid commodi afferat, nec ne? et quae sunt id genus alia; sed iubet potius nos ita agere, quoniam sic *bene* agamus, alia contra fugere, quoniam alias *male* agamus.

Sed ne haec verba nostra male intelligantur, addenda videntur haec: apud Eudaemonistas eadem verba fuisse usurpata, sed longe alio sensu, quam quem nos iis subiicimus. Scilicet illis *bonum* est id, quod iucundi quid iis adfert, atque vtile est ad efficiendam ipsorum felicitatem, *malum* vero contrarium, vnde simul apparet: illud bonum ac malum ab iis modo ad res physicas referri. Et negari quoque non potest, hoc in significato hanc vocem occurrere. Rectius autem sine

dubio

dubio a nobis definiuntur haec verba sic, vt bonum et malum semper ad voluntatem nostram significet relationem, quatenus per rationis legem determinatur. Neque igitur ipsa etiam lex ista ad res physicas, vel ab experientia ductas respicit.

Atque eo grauiora haud dubie omniumque ipsius videntur praecepta, quae nos ita quasi cogunt, sic nec aliter agere, quantum pro voluntatis nostrae libertate fieri potest. Sed iure hic interrogari potest, num etiam huic legi sit conuenienter agendum, cum absolute prorsus praecipiat, ac praeceptorum suorum rationibus destituta. Omnibus enim naturae legibus, adeoque diuinis nobis reuelatis praeceptis fere semper adiectae sunt rationes, cur sic vel aliter sit agendum. Nam semper ea de causa praecipiunt, vt vel nostram salutem efficiamus, vel secus agendo nihil committamus, quod nostrae obset felicitati. Quae cum in lege ista morali plane desideremus, et ne vnam quidem hac vel in illa re reperiamus praeceptis adiectam rationem, legi rationis nostrae morali deneganda esse, quam fere omnes recentiorum ei tribuunt, auctoritas videri nonnullis posset. Acedit hoc, quod ratio nostra, cum semper vterius progrediatur, atque in vnaquaque re vltimas requirat causas, cur sic nec aliter se habeat, tamen nobis, seu — vt rectius dicam — sibi ipsi praescribat legem, nullis quidem additis rationibus. Hinc nos nunc vberius exponere apud nos constituimus rem, sat, vt nobis quidem videtur, grauem, cum ad nostram animi tranquillitatem non parum conferat.

§. 2.

In vniuersum quidem affirmari debet proposita quaestio, sed ne quis putet, nos temere aliquid affirmare, rationes adiciamus, cur, licet absolute

lex

lex nobis praecipiat moralis, tamen digna nostra sit reuerentia. His vero anteponamus breuem expositionem formulae: *absolute praecipere*, vt eo melius interna huius legis vis intelligatur.

§. 3.

Dum de lege morali hac in dissertatiuncula quaedam exponere constitimus, neuiquam ad formulas illas, quae vocantur, respicimus, quae e lege ista ex mente nostrorum philosophorum facile erui deriuarique possunt; prouocamus hic potius ad vniuscuiusque conscientiam; quippe qua quilibet intelligat, sibi eiusmodi inesse legem, absoluteque ipsi praecipere. Vt vero recte intelligatur, quidnam nobis sit illud: *absolute praecipere*, quaedam antea in vniuersum de his monere fas est.

Scilicet omne id, quod *absolutum* dicimus, et per se — interne — subsistit, et ab aliis nullis circumscriptum est limitibus. Illo sensu igitur indicat: internum ei inesse valorem, secundum quem necesse sit, vt omnia ad id referantur, ipsi vero nulla sit ad hanc illamue rem relatio; hoc vero opponitur omnibus iis, quae sunt definita, finibusque circumscripta, quaeque tantum certo quodam respectu, i. e. cum aliis comparata, locum habere possunt. Cum varii huic vocabulo: *absolutum* subiecti hucusque fuerint significatus, quod, sicut ex aliis, maxime ex notione entis absolute necessarii, cuius mentionem fecerunt in argumento pro existentia Dei ontologico constituendo, apparet, simul quoque vera rectaque huius nominis evanuit notio. Ideoque accurate est definiendum, cui et nos hoc in loco faueamus sententiae. Recte monuit quidem KANTIVS, quos supra posuimus, significatus, toto coelo inter se esse diuersos, a) sed optime quoque praespo-

a) Vide KANTII *Krit. der rein. Vern.* edit. 3. pag. 381 sq. In den meisten Fällen

fuit his: *interdum in uno eodemque convenire posse obiecto.* b) Atque nos et in nostra causa hoc fieri posse contendimus. Putamus enim, et priorum, quem posuimus in iudicanda *absoluti* notione, et posteriorum significatum locum hic habere posse. Absoluta enim nostra lex est moralis, quatenus per se satis est definita, atque nulla ei est ad alias res relatio, absoluta etiam, quatenus nullis circumscribi potest limitibus. c)

Iam vero dicitur lex ista non solum absoluta esse, sed etiam absolute praecipere, atque huius loquendi usus afferendae sunt rationes, siue propius indicandum est, *quid illud sibi velit praecipere.*

Praeceptum in uniuersum nihil aliud est, nisi *relatio alicuius legis ad liberam voluntatem, sensualitati quidem expositam, quamuis non plane obnoxiam, atque ex parte modo per istam legem desinitam.* Praecipere igitur erit: voluntati cuidam, non *pure* quidem, ut aiunt, *rationali*, sed propensionibus potius simul subiectae, tradere normam, cui ipse attemperandae sunt actiones. Id vero vel nititur, ut iam patet, eo, quod cuidam rei, rationi quidem non aduersanti, extra hanc vero positae, satisfiat, i. e. eiusmodi rei, quam recte ipsa nostra appetit voluntas, vel eo, quod ab ipsa determinatur ratione, scilicet pura, ut

Fällen sind sie -- diese beyden Bedeutungen des Wortes absolut -- unendlich weit aus einander, und ich kann auf keine Weise schliessen, dass, weil etwas an sich möglich ist, es darum auch in aller Beziehung möglich sey etc.
 b) Vide eundem lib. cit. pag. 381. Nun treffen zwar diese Bedeutungen mannigmal zusammen etc.
 c) Confr. SCHMID's Wörterbuch zum leichrern Gebrauch der Kamrischen Schriften, lenae 1788. sub voce: absolut.

vocatur; quodque vel rationi est consentaneum, vel maximopere necessarium, adeoque consistit in congruentia nostrarum actionum cum practicae rationis praeceptis. Atque hoc modo facile erui potest, quid sit: *absolute praecipere*. Scilicet idem est, quod: *voluntati liberae proponere agendi eiusmodi normam, ad quam vel omnia omnino referantur necesse est, quaeque nunquam ullis circumscribi potest limitibus*. Eadem autem modo nostram praecipere legem moralem, nemo erit, qui ad dubitare velit, cum aperte, quam iure actionum nostrarum vocare possumus iudicem, nostri conscientia nos edoceat, extare aliquam legem, cui convenienter nostrae componendae sint actiones, cuius plane resistere praeceptis nemo ne scelestissimus quidem possit, cum cuius ipsius indicet ratio, quantopere eam audire quasi cogatur. ^d) Obiici quidem nobis hic posset: si lex ista moralis ab omnibus agnoscat necesse est, cur saepissime fit, ut toto fere die tot millia hominum, violata illa, aperte in perniciem ruant? — Forsitan vis illa praeceptrix non sat gravis est momenti, vel vni alterius homini, eam intelligendi legem, maior data est facultas?

His liceat sic respondere: Verissimum quidem est omni tempore fuisse, ac nunc esse ingentem hominum turbam, secus illi agentem.

^d) Digna sunt, quae adiciantur hac de re KANTII verba, quae reperies in: *Krit. der pract. Vern.* pag. 141 sq. „Es liegt so etwas besonderes in der grenzenlosen Hochschätzung des reinen, von allem Vortheil entblößten, moralischen Gesetzes, so wie es praktische Vernunft zur Befolgung vorstellt, deren Stimm auch den kühnsten Freuler zittern macht, und ihn nöthigt, sich vor seinem Anblicke zu verbergen: daß man sich nicht wundert darf, diesen Einfluß einer bloß intellectuellen Idee auf's Gefühl für speculative Vernunft unergründlich zu finden, und sich damit begnügen zu müssen, daß man a priori doch noch so viel einsehen kann: ein solches Gefühl sey unzertrennlich mit der Vorstellung des moralischen Gesetzes in jedem endlichen vernünftigen Wesen verbunden.“

Neque vero hoc isti iniungendum est legi. Si enim ita praecipere vellet voluntati, ut ne secus quidem agere posset, plane cogeret eam, evanesceretque nostrae voluntatis libertas. Libere enim ac sua sponte subiecta ei nostra esse debet voluntas, cuius ipsius rei conscientia modo cernitur vera legis istius reverentia. e) Sed intercedit hic libidinum propensionumque nostrarum pruritus, quem difficile sane est voluntati vincere, cum plurimum iucundi gratique secum habeant coniunctum.

§. 5.

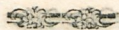
Attamen a plurimis non tam de lege hac ipsa eiusque absolute praecipienda ratione dubitatur, quam potius, ut iam supra diximus, de eo, annon illa ob coecum quasi, quod postulat obsequium, quae colatur a nobis, indigna sit? Haec igitur cum non sit de lana caprina quaestio, pauca apud nos constituimus eruere, unde pateat, nullo pacto aliter nobiscum agere posse istam legem, nisi sibi ipsi multum praestantiae velit detrabere.

§. 6.

Legem moralem, quam nobis ratio nostra indicat practica, eo ipso, quod ab ipsa determinata sit ratione, puram esse, i. e. ab experientia independentem, nemo sane negabit, nisi dissentiat nobiscum in recentiorum philosophorum principiis. At enim vero, cum contra principia negantes plane non sit disputandum, obiectionibus superferere omnino possumus iis, quae proferri hunc in finem possent, maximeque iis, quae distinctionem rationis in theoreticam et practicam spectant, quaeque ad hanc adversariorum pertinent sententiam: experientiam

B 2

e) Videatur KANT'S *Krit. der pract. Vern.* pag. 142 et 143. Eiusdem *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*, ed. 3, pag. 16. not. *

nos ad rationis ducere notitiam. Sed *partim* iis facile responderi potest, imo quodammodo haec iis concedi possint, modo rite rem diiudices. Possimus enim v. e. aduersariis concedere, experientiam nos ad rationem ducere, quatenus scilicet experientia duce nobis conscii sumus notionum nostrarum, si modo adieceris, ex eo non concludi posse: omnes omnino notiones nostras niti experientia, qua formam pariter, ac materiam. *Partim* vero etiam accuratius, quam a nobis id fieri poterit, refutati sunt istorum errores a viris nostrae aetatis celeberrimis. f) Sufficiat nobis affirmare, nos eadem de illis statuere, quae ingenue posuit *Excell. SCHMID* in libro quodam, iam supra laudato, g) atque *Excell. HEYDENREICH*, cuius et in antecedentibus fecimus mentionem. h) Sed fuerunt etiam hucusque philosophi, qui nobiscum quidem fumerent, legem istam, quam vocare solemus moralem, esse vniuersalem, omnibus nempe insitam, atque ad omnes omnino pertinere naturas ratione praeditas, eandem esse satis definitam, categoricam, niti ipsius rationis essentia, ac denique absolute esse necessariam; qui tamen nihilominus denegarent ipsi debitam reuerentiam. Volunt enim, vt addantur ab ipsa lege rationes, cur sic, nec aliter

f) Ad hos haud dubie referendum esse puto *Excell. HEYDENREICH* in: *Propädeutik der Moralphilosophie nach Grundsätzen der reinen Vernunft, zweyter Theil, Leipz. 1794.* Hic enim Vjr Celeb. iam ab initio libri laudati errores acute relutare studet Empiristarum, maximeque purae rationis principia defendit contra *Excell. TITTEL* Prof. Carolihesychii, qui conscripsit libellum: *Ueber Herrn Kant's Moralkreform*, ibique fere omnia, quae ab auctore recentissimae aetatis philosophiae principia sunt constituta, in dubium vocare conatus est.

g) Scilicet in: *seinem Wörterbuche zum leichtern Gebrauch etc.* sub voce: *Rein*, maxime p. 304. *Die richtige Einsicht* -- p. 305. -- und *den selben zu schätzen.*

h) Vide Ipsius libellum not. f. allatum.

aliter iubeat. Perperam autem, ex nostra sententia, isti hoc postulant, fat graubus argumentis facile refutandi.

Scilicet hi ipsi maxime vituperandi videntur, quatenus hac sua agendi ratione legem illam principiis indigere innuant practicis, e quibus rite probari possit. Id. autem quemadmodum iam eo tollitur, quod affirmare possumus, quemlibet hanc legem intelligere posse; ita nos etiam contendimus, tum, cum istius legis auctoritatem probare velimus, ipsam adeo tollamus, necesse esse. Summa enim ipsius auctoritas nititur, nisi omnia me fallunt, eo, quod a priori nobis sit data, quodque nulla indigeat experientia. Quid autem hi aliter efficere student, qui illam principiis probare audent practicis, nisi hoc, ut ipsa lex originem capiat ab experientia? Tum vero in eo maxime peccare videntur, quod ad eam modo respiciunt, quae legem inter moralem et leges naturae intercedit, relationem, neque legis per se spectare volunt valorem ac praestantiam. KANTIVAM quidem ejusdem insinulare aduersarii cupiunt vitii, ad ea, quae illustrationis causa aliquo posuit loco, i) spectantes; sed, etsi longe inferior sim, quam qui defensorum KANTII me adiungere possim partibus, tamen hoc adficere mihi liceat, quamquam veri aliquam prae se ferat haec sententia speciem, neutiquam tamen pro vera haberi posse, cum luculenter pateat, praeclearum Philosophum Regiomontanum in enumerandis istis actionibus humanis, quibus rem suam illustrare studuit, ad internum actionum respexisse valorem. k)

B 3

Cum

i) Scilicet in: *Metaphysik der Sitten*, pag. 53 sqq.

k) Plura qui in hanc rem legere cupit, adeat Excell. HEYDENREICH in *seiner Propädeutik* etc. *Tb. 2.* pag. 29 sqq.

Cum igitur contendimus, ac per se iam cuilibet, qui diligenter hanc rem inuestigare studet, patet, legem moralem non pendere ab experientia, per se scilicet spectatam, non vero, quatenus ad actiones nostras refertur, simul ad id respicimus, quae supra¹⁾ de vocibus *bonae* ac *male* differimus, e quibus luculentius etiam apparet, quam recte se habeat sententia de legis illius praeceptis, absolute nobis iniunctis.

§. 8.

Iam vero, cum haec euicimus, nunc probari quoque potest id, quod probare suscepimus. Nos quidem hoc affirmamus, et quidem plurimis caussis inducitur. Reuerentia scilicet digna est ista lex partim, quoniam sola est, quae ita nos ad veram adducere potest moralitatem. Etenim in efficienda nostra moralitate neuiquam respici debet ad id, quod nobis commoda aut incommoda adfert. Tum enim *pura* neuiquam vocari posset, sed nostram potius felicitatem haberemus pro summo in agendo fine. Nostram autem nobis perficiendam esse felicitatem, hoc ipso neuiquam negare cupimus, modo ea, quae utilia hunc in finem dicuntur, non commisceantur cum valore isto morali, qui in convenientia cerni debet cum lege morali. Quid autem omnis nostra esset, quam degimus, vita, nisi moralitate gaudere possemus? quomodo intelligeremus, vtrum actiones recte sint compositae, nisi normam quandam haberemus certam, indubitam, et ab omnibus independentem? Num forsitan studium consequendae felicitatis nos admonet, ut bene semper agamus. Nonne hic potius summus finis est, ut nostra coniunctim cum aliorum, efficiamus commodis? En quam lubrica haec ipsa est via, cum tam facile declinare possimus ad suscipiendas

1) Factum hoc est a nobis statim ab initio nostri libelli §o scilicet prima.

piendas actiones, nobis quidem ex nostra mente utilissimas, aliis vero forsitan quam perniciosissimas!

Iure ideo liceat nobis contendere, dignam esse legem moralem, a Deo tam sapienter nobis insitam, nostra reuerentia pariter, ac obedientia.

§. 9.

His vero accedit et hoc, quod adeo, si contendere velimus, legem istam non posse absolute praecipere, simul nobis ipsis multum detraheremus. Scilicet quid exinde aliud sequeretur, nisi hoc, ut affirmaremus, rationem nostram subditam esse nostris cupiditatibus ac propensionibus, cum haec ipsa tamen illis omnibus debeat esse quasi praeposita. Quanam tandem esset vera hominis dignitas, quae sola nititur rationali — superiore — appetendi facultate? Quomodo tandem ens ratione praeditum secum ipso conuenire posset, quid quomodoque ei esset agendum? Num quis putare velit, tum istam legem esse posse vniuersalem, cum hac illaue cupiditate homines diuersimode ad agendum impellantur? Nos igitur et eo nomine isti legi nequiquam denegare possumus reuerentiam, cum et ipsa, quatenus absolute praecipit, ostendat, quanti facienda aestimandaque sit ratio nostra, optimum praestantissimumque sane donum, diuinitus nobis oblatum, cum nobis verae hominum dignitatis aperiat fontem, ac denique ipsa se praebear omnibus ad efficiendam veram moralitatem tam salutarem.

§. 10.

Neque etiam, quod silentio praeterire nequeo, parum repugnaret hominis naturae, quippe ita comparatae, ut necessario requirat eiusmodi legis absolutum praescriptum. Si haec enim rite nobiscum perpendimus,

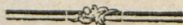

nius, quae iam alio loco ^{m)} de voluntate humana disputauimus, apparet simul, naturam humanam, rationalem, esse absolutam. Inest enim nostrae voluntati quaedam indoles, appetendi non solum, quae sensualitas nobis offert, sed altiora quoque, atque a sensualitate aliena. Num igitur, quaeso, dicere possemus, humanam naturam sapienter esse constructam, si ei data fuisset quaedam indoles, cui nihil omnino respondere posset? Inest autem nobis — ut ita loquar — *possibilitas* quaedam agendi *absoluta*, quae necessario *praeceptum* quoque quoddam *absolutum* requirit. Nisi igitur nostrae rationi simul vis quaedam inesset praeceptrix, quippe qua absolute, nullaque experientiae ratione habita, nobis, quae agenda sunt, praescriberet, manca sane corruptaque iure nostra dici posset natura. At enim vero res vere ita se non habet; voluntati potius nostrae, cum nihil appetat, quippe rationalis, quod naturae rationali in nobis aliquid detrahere possit, cumque nunquam haec indoles in nobis extingui queat, necesse quoque est, ut adsit quaedam lex, quae huic voluntati conuenientia tradat praecepta.

§. 11.

Haec igitur si diligenter perpendimus, efficiunt sane in nobis reuerentiam potius istius legis, quam neglectum, etsi ita praecipiat, ut nullas addat praeceptorum rationes. Nobis enim certissimum est, necessario ita illam praecipere debere; cum alias et ipsi, per se spectatae, et humanae naturae non parum detraheretur. Colimus eo nomine ipsam, tanquam legem sanctissimam, a summo Numine profectam, vniuersalem, immutabilem nobisque quam maxime salutarem.

^{m)} Pronocamus ad ea quae hac de re exposuimus in disputationis antemeridianae: *de Philosophia virtutis matre*, Parte secunda, et ad eos, quos hunc in finem allegauimus libros.

Wittenberg, Diss., Ergbd. 7, 1792-96
vol 18

ULB Halle

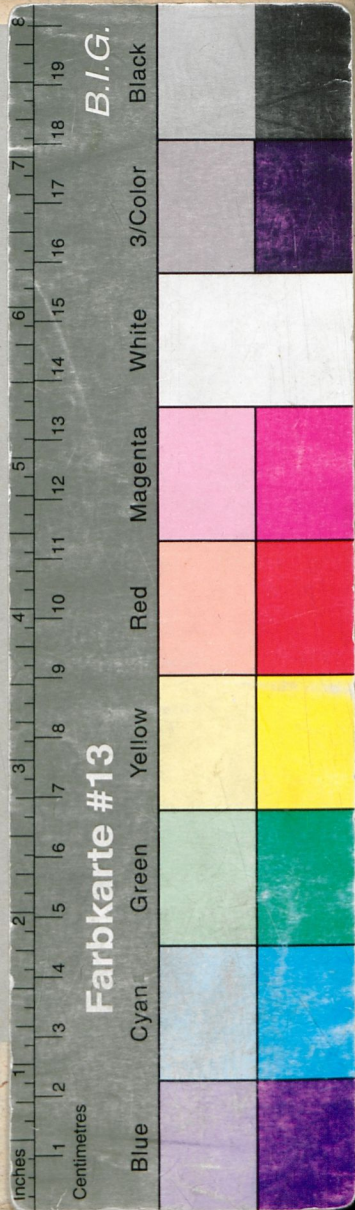
004 335 651

3

f

Sl.

1928 K 944
LEX MORALIS, M
7/19

539 QVATENVS ABSOLVTE PRAECIPIT, VTRVM
DIGNA SIT NOSTRA REVERENTIA,
NEC NE? 20

DISPVTTATIO PHILOSOPHICA

QVAM

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESES

IOANNES CAROLVS HENRICVS

DE ZOBEL

PHILOSOPHIAE DOCTOR

D. XI. SEPTEMBRIS c1o1oCCLXXXXV

L. C.

HORIS POMERIDIANIS

PVBLCICE DEFENDET

SOCIO ASSVMTO AMICISSIMO

CAROLO IMMANVELE LICHTENBERG

BEITITIO-SAXONE

ARTIS SALVT. CVLTORE

VITEMBERGAE
LITERIS TZSCHIEDRICHII

1795